

Rennesøy kontrollutvalg

Plan for selskapskontroll 2012 - 2016

Rogaland Kontrollutvalgssekretariat IS

Vedtatt av kommunestyret 18. oktober 2012

Innholdsliste

1	Innledning.....	3
1.1	Avgrensning – organisasjonsformer som faller helt utenfor planen.....	3
1.2	Avgrensning – to organisasjonsformer som må nevnes særskilt.....	4
2	Selskapskontrollens innhold og formål	4
3	Obligatorisk Eierskapskontroll.....	4
3.1	Hva som omfattes av eierskapskontrollen	5
3.2	Formål med eierskapskontrollen:.....	5
3.3	Status for Rennesøy kommunes eierskapsmelding/eierstrategier	5
3.4	Utføring av eierskapskontrollen/prioritering	5
4	Forvaltningsrevisjon i selskaper	6
4.1	Formål med forvaltningsrevisjon i selskaper.....	6
4.2	Gjennomføring av forvaltningsrevisjon i selskaper/prioriteringer.....	7
4.3	Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjon	7
5	Oversikt Rennesøy kommune sitt eierskap i selskaper	7
5.1	Alle selskaper som faller inn under eierskapskontroll	7
5.1.1	Aksjeselskap (AS)	7
5.1.2	Interkommunale selskap (IKS)	7
5.1.3	Interkommunale samarbeid (§ 27).....	7
5.2	Selskaper som det kan gjennomføres forvaltningsrevisjon	8
5.2.1	Aksjeselskap (AS)	8
5.2.2	Interkommunale selskap (IKS)	8
5.2.3	Interkommunale samarbeid (§ 27).....	8

1 Innledning

Kommunene har i flere år valgt å bruke fristilte organisasjonsmodeller som selskaper, stiftelser ol, for å løse ulike kommunale oppgaver. Utviklingen synes å fortsette i retning av økt bruk av fristilte organisasjonsformer. Dette gjør organiseringen av den kommunale virksomheten blir mer kompleks og fragmentert, og innebærer nye utfordringer både når det gjelder styring, kontroll og tilsyn.

På bakgrunn av denne utviklingen har kommuneloven (KL) gitt kontrollutvalget ansvar for "å påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper mm"¹. Bestemmelsen må ses i sammenheng med bestemmelsen om kontrollutvalgets og revisors innsynsrett i selskaper som er heleide av kommuner². Nærmere bestemmelser om hvordan kontrollutvalget skal utøve påseansvaret beskrevet i kontrollutvalgskonferansen³.

Det er kontrollutvalget som ifølge KL har ansvar for å påse at det gjennomføres selskapskontroller. I dette ligger at kontrollutvalget har ansvar for at det utarbeides en plan for gjennomføring av selskapskontroll. Videre har kontrollutvalget ansvaret for å bestille de selskapskontroller som etter planen skal gjennomføres. Det er kommunestyret selv som vedtar planen. Planen gjelder for kommunestyreperioden 2011 – 2015, eller til ny plan foreligger.

Det er viktig å være oppmerksom på at den obligatoriske og lovpålagte delen av selskapskontrollen er en kontroll av kommunen og dens forvaltning av sine eierinteresser, ikke en kontroll av selskapet. Kontroll av selskapet er en frivillig mulighet i spesielle typer selskaper, se nærmere i avsnittet "Forvaltningsrevisjon i selskaper".

1.1 Avgrensning – organisasjonsformer som faller helt utenfor planen

Enkelte selskapstyper er opprettet innenfor kommunen, der kommunestyret selv er eierorgan. I disse selskapene har kontrollutvalget fullt innsyn etter kommunelovens bestemmelser og kan derfor gjennomføre forvaltningsrevisjon på lik linje som andre virksomheter i kommunen. Disse organisasjonsformene må derfor medtas i plan for forvaltningsrevisjon. Dette gjelder:

- kommunale foretak (KF)⁴,
- interkommunalt samarbeid, som ikke er egne rettssubjekt⁵,
- vertskommunesamarbeid⁶.

---

¹ Kommunallovens (KL) § 77 nr. 5.

² Innsynsretten er regulert i KL § 80, og omfatter Interkommunale selskaper (IKS) og aksjeselskaper som er helt ut eid av kommuner og fylkeskommuner. Det er for tiden et lovforslag under behandling der Interkommunale samarbeid etter KL § 27 og som er egne rettssubjekter skal tas med i § 80. I selskaper som er deleide av kommuner og fylkeskommuner (dvs. med private eller statlige eierinteresser) kan innsynsrett avtales.

³ Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner av 15.06.04 har et eget kapittel 6 som omhandler selskapskontroll.

⁴ Kommunale foretak er omhandlet i KL kapittel 11.

⁵ Interkommunalt samarbeid, som ikke er egne rettssubjekt, er omhandlet i KL § 27

⁶ Vertskommunesamarbeid er omhandlet i KL § 28.

1.2 Avgrensning – to organisasjonsformer som må nevnes særskilt

Interkommunale samarbeid, som er egne rettssubjekt ligger i et grenseland fordi er rettstilstanden ikke avklart ennå. Etter dagens regler har kontrollutvalget ikke innsyn i slike organisasjoner fordi de ikke er nevnt i KL § 80, med mindre kontrollutvalget er sikret innsyn gjennom vedtektene til samarbeidet. Departementet har varslet at de jobber med et lovforslag der disse skal tas inn i § 80, Inntil en eventuell lovendring er vedtatt, er disse organisasjonene bare underlagt eierskapskontroll. Men det betyr at disse organisasjonene må tas med i plan for selskapskontroll.

Stiftelser er en organisasjonsform som er selveiende, og formelt ikke har noen eiere som kan ha direkte styring med stiftelsen. Heller ikke stifteren har rettslig slik styringsmulighet. Et vedtak fattet i stiftelsens styre er endelig og kan ikke omgjøres av et kommunalt organ. En kommunal stifter kan legge rammer for stiftelsens virksomhet ved å fastsette stiftelsens vedtekter⁷, men dette må skje når vedtektene formuleres. Det kan være en krevende prosess å endre vedtektene på et senere tidspunkt. På grunn av den begrensede muligheten kommunen har for styring og kontroll, bør kommunestyret og kontrollutvalget være spesielt oppmerksomme på bruk av denne organisasjonsformen.

Med mindre kommunen har lagt inn rammer for stiftelsen vedtekter skal stiftelsene ikke inn i plan for selskapskontroll.

2 Selskapskontrollens innhold og formål

Kontrollutvalget er pålagt oppgaven med å påse at det gjennomføres selskapskontroller. Dette innebærer at kontrollutvalget skal lage plan for selskapskontroller som skal kommunestyret skal vedta. Videre har kontrollutvalget ansvar for å bestille de selskapskontrollene som skal gjennomføres iht. den vedtatte planen.

I følge regelverket består selskapskontrollen av to elementer: obligatorisk eierskapskontroll og eventuell forvaltningsrevisjon i selskapet som er valgfri.

3 Obligatorisk Eierskapskontroll

Obligatorisk eierskapskontroll – består i å se på hvordan kommunens eierinteresse i selskapet utøves, og om utøvingen er i tråd med kommunestyrets vedtak og forutsetninger. Kontrollen omfatter alle selskaper der kommunen har et eierskap. Denne kontrollen går i liten grad på selve selskapet, bortsett fra å påse at det er rutiner for styrets rapportering til selskapets eierorgan.

Eierskapskontrollen omfatter følgende:

- kontroll ved selskapetableringen
- kontroll av kommunestyret har etablert tydelige føringer for eierskapene sine
- kontroll av at kommunen har rutiner for å følge opp og evaluerer eierinteressene sine (f. eks. eierskapsmelding, overordnede eierskapsstrategier og generelle rutiner)
- kontroll av at den som utøver kommunens eierinteresse opptrer i samsvar med kommunens vedtak og forutsetninger (forvaltningen av kommunens eierinteresser) (Et element er spørsmål til alle eierrepresentantene i de enkelte selskapene kommunen eier)

---

⁷ NOU 1995:17, kap. 5.4.

3.1 Hva som omfattes av eierskapskontrollen

Følgende selskaper/organisasjonsformer omfattes av eierskapskontrollen:

1. Interkommunale selskaper etter IKS-loven
2. Aksjeselskaper som kommunen som er heleid av kommunale aktører
3. Aksjeselskaper (AS/ASA) deleid av kommunale aktører
4. Samvirkeforetak
5. Stiftelser hvis innsyn
6. Interkommunalt samarbeid etter kommunelovens § 27 som er eget rettssubjekt

3.2 Formål med eierskapskontrollen:

Hovedformålet med *eierskapskontrollen* er å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser i selskaper gjør dette i samsvar med kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

Dette omfatter:

- Påse at kommunen har etablert tydelige føringer for eierskapene sine. Føringene bør være skriftlig dokumentert f.eks. gjennom eierskapsmelding og eventuelt konkrete eierstrategier for det enkelte selskap.
- Påse at kommunen har etablert rutiner for å føre kontroll med sine eierinteresser i selskaper. Dette gjelder både oppfølging og evaluering av eierinteressene.
- Påse at det er etablert skriftlige rutiner for kommunestyrets oppfølging av kommunens eierrepresentant, og at disse etterleves. Rutinen bør omfatte drøftinger med eierrepresentant i forkant av eiermøter og rapportering til kommunestyret. Kommunen bør også ha etablert rutine for opplæring av eierrepresentantene
- Påse eierrepresentanten ivaretar kommunens interesser i selskapet i tråd med kommunestyrets vedtak og forutsetninger, nedfelt i ovennevnte dokumentasjon.
- Påse at eierorganet i selskapene har etablert gode rutiner for skriftlig kommunikasjon mellom eierorgan og styret i selskapet
- Påse at eierorganet følger opp at styret opptre i tråd med eierorganets bestemmelser/vedtak.

Både i IKS- og aksjelovgivning er styret ansvarlig for selskapets forretningsmessige disposisjoner. Selskapskontrollen skal ikke omfatte kontroll av styres arbeid, men fokusere på hvordan eier opptre i selskapsorganene (representantskap eller generalforsamling).

3.3 Status for Rennesøy kommunes eierskapsmelding/eierstrategier

Rennesøy kommune har ikke utarbeidet eierskapsmelding som er vedtatt i kommunestyret.

3.4 Utføring av eierskapskontrollen/prioritering

Obligatorisk selskapskontroll bør gjennomføres samlet for alle selskapene som Rennesøy kommune deltar i. Dette omfatter også selskaper hvor det ikke er aktuelt å gjøre forvaltningsrevisjon.

Eierskapskontrollen bør gjennomføres minst en gang i valgperioden. I tillegg bør kontrollutvalget følge med i endringer eierskapsmelding og eierstrategi for det enkelte selskap som kommunen er medeier i.

Dersom det skjer større endringer bør kontrollutvalget vurdere om eierskapskontrollen må gjøres helt eller delvis på ny. Av budsjettmessige hensyn bør eierskapskontrollen gjennomføres i løpet av to budsjettår. Kontrollutvalget prioriterer derfor

- **Obligatorisk eierskapskontroll av Rennesøy kommune gjennomføres i 2013/2014.**

4 Forvaltningsrevisjon i selskaper

Forvaltningsrevisjon i selskaper er et frivillig tillegg som kontrollutvalget kan velge å legge inn i selskapskontrollen. I likhet med ordinær forvaltningsrevisjon, skal forvaltningsrevisjon i tilknytning til selskapskontroll bygge på risikoanalyse og vurdering av vesentlighet, og bør om mulig tas inn i plan for forvaltningsrevisjon. Forvaltningsrevisjon i selskapet kan bare gjennomføres dersom kommunen(e) er sikret innsynsrett gjennom KL 80 eller egen avtale om innsyn som er vedtektsfestet. Hvis innsynsretten ikke er sikret vil en forvaltningsrevisjon bare kunne omfatte en sammenstilling av åpne kilder.

Frivillig forvaltningsrevisjon omfatter *systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger* (kontroll av aktiviteten i selskapet)

Forvaltningsrevisjon skal utføres i henhold til kap.3 i forskrift om revisjon og i henhold til god kommunal revisjonsskikk. Her inngår bl.a. risiko og vesentlighetsvurderinger som en viktig del.

Forvaltningsrevisjon i selskapene kan bare utføres i selskaper der kontrollutvalget har innsynsrett. Dette gjelder i første rekke selskaper som nevnt i KL § 80, som i følge KRD er uttømmende. De selskapene som er nevnt i bestemmelsen er interkommunale selskaper og aksjeselskaper som er heleid av kommunale aktører. I tillegg foreligger nå lovforslag om å ta inn §27-selskaper som er egne rettssubjekter.

I annen rekke kommer selskaper som ikke er nevnt i § 80 der kommunen gjennom vedtektene i selskapet har sikret kontrollutvalget innsyn.

For alle andre selskaper vil kontrollutvalget bare kunne gjøre forvaltningsrevisjon basert på åpne kilder.

Forvaltningsrevisjoner i selskaper bør ideelt sett tas med i plan for forvaltningsrevisjon, men praktiske årsaker kan medføre at dette ikke er praktisk mulig. En viktig grunn til dette er at grunnlaget for å gjøre en vurdering om behov for forvaltningsrevisjon i et selskap vil normalt komme i kjølvannet av en eierskapskontroll.

4.1 Formål med forvaltningsrevisjon i selskaper

Formålet med forvaltningsrevisjon i selskaper kan være:

1. Påse at selskapet opptrer i samsvar med eiernes mål og strategier med selskapet. Herunder at selskapet ikke starter opp aktiviteter uten at dette er klarert med eierne.
2. Påse at selskapet driver i tråd med regelverk som gjelder for deres virksomhetsområde, samt generelt regelverk for kommunalsektor i den grad disse er aktuelle for selskapet.
3. Se etter om selskapet har nødvendige produktivitet og effektivitet og måloppnåelse.

4.2 Gjennomføring av forvaltningsrevisjon i selskaper/prioriteringer

Ut fra den praksis som har etablert seg i Rogaland vil det være en av de største eierne som vil ta initiativ til bestilling slike forvaltningsrevisjoner. Rennesøy kommune er ikke største eier i noen av de aktuelle selskapene. Når en eier har foretatt bestillingen vil de andre eierne få tilbud om å være med på forvaltningsrevisjonen. Dette for at det skal bli lavest mulig kostnad for kommunene og minst mulig belastning for selskapene. Det er derfor ikke foretatt prioritering av aktuelle selskaper for forvaltningsrevisjon i planen.

4.3 Oppfølging av gjennomført forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget vil – på samme måte som for øvrig forvaltningsrevisjon (jfr. forskriftens § 12) følge opp gjennomført forvaltningsrevisjon i selskapene, og rapportere resultatet av oppfølgingen til kommunestyret

5 Oversikt Rennesøy kommune sitt eierskap i selskaper⁸

5.1 Alle selskaper som faller inn under eierskapskontroll

Rennesøy kommune eier/er medeier i følgende selskap:

5.1.1 AKSJESELSKAP (AS)

Lyse Energi AS

Finnfast AS

Randaberg og Rennesøy Bygdeblad AS

Blue Planet AS

5.1.2 INTERKOMMUNALE SELSKAP (IKS)

Ivar IKS

Brannvesenet Sør-Rogaland IKS

Rogaland Revisjon IKS

Stavangerregionen Havn IKS

Interkommunalt arkiv IKS

5.1.3 INTERKOMMUNALE SAMARBEID (§ 27)

Rogaland kontrollutvalgssekretariat IS

Ryfylke friluftsråd IS

---

⁸ Eierskapskontrollen omfatter alle selskap som kommunen har eierandel i. For ikke å gjøre oversikten for umfangsrik, har vi for selskaper som er morselskap konsern valgt å skrive selskapet navn (med datterselskap). En del av datterselskapene faller inn under regelen i § 80, som gjør mulig å gjennomføre forvaltningsrevisjon i selskapet. Disse datterselskapene er medtatt i listen i nest punkt.

5.2 Selskaper som det kan gjennomføres forvaltningsrevisjon

5.2.1 AKSJESELSKAP (AS)

Lyse Energi AS

Lyse Produksjon AS

Lyse Elnett AS

Lyse sentralnett AS

Lyse Fiberinvest AS

Viken Fibernet AS

Østfold Fibernet AS

Skagerak Fiber AS (heleid fra 2011)

Hadeland og Ringeriket Breiband AS

Lyse Neo AS

Skangass AS

Jæren Fjernvarme AS (eier 49 % av aksjene, mens Hå kommune eier resten)

Hå Biopark AS

Forus Energigjenvinning 2 AS

Forus Energigjenvinning AS

Lyse Fibernet AS

Altibox AS

Lyse Infra AS

Lyse AS

Nor-Alarm AS

Lyse Handel AS

Telekom Holding AS

Altibox Telekomm AS

Lyse IT AS

5.2.2 INTERKOMMUNALE SELSKAP (IKS)

IVAR IKS

IVAR Næring AS

Stølskraft AS (eies sammen med Dalane Kraft AS om er heleid selskap av Dalane Energi IKS)

Forus Energigjenvinning 2 AS

Brannvesenet Sør-Rogaland IKS

Rogaland Revisjon IKS

Stavangerregionen Havn IKS

Stavangerregionen Havn Eiendom IKS

Stavangerregionen Havnedrift AS

Interkommunalt arkiv IKS

5.2.3 INTERKOMMUNALE SAMARBEID (§ 27)

Rogaland kontrollutvalgssekretariat IS

Ryfylke friluftsråd IKS